

Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa

LUFT-konferensen, 15 september 2017

Professor Olle Lundberg, ordförande

Det handlar om
– Utgångspunkter för Kom

Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa

– Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa

och jämlik hälsa
– Hälso- och sjukvårdspolitiska ramverket

DEL BETÄNKANDE AV
KOMMISSIONEN FÖR
JÄMLIK HÄLSA

SLUTBETÄNKANDE AV
KOMMISSIONEN FÖR
JÄMLIK HÄLSA

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR
SOU 2017:47

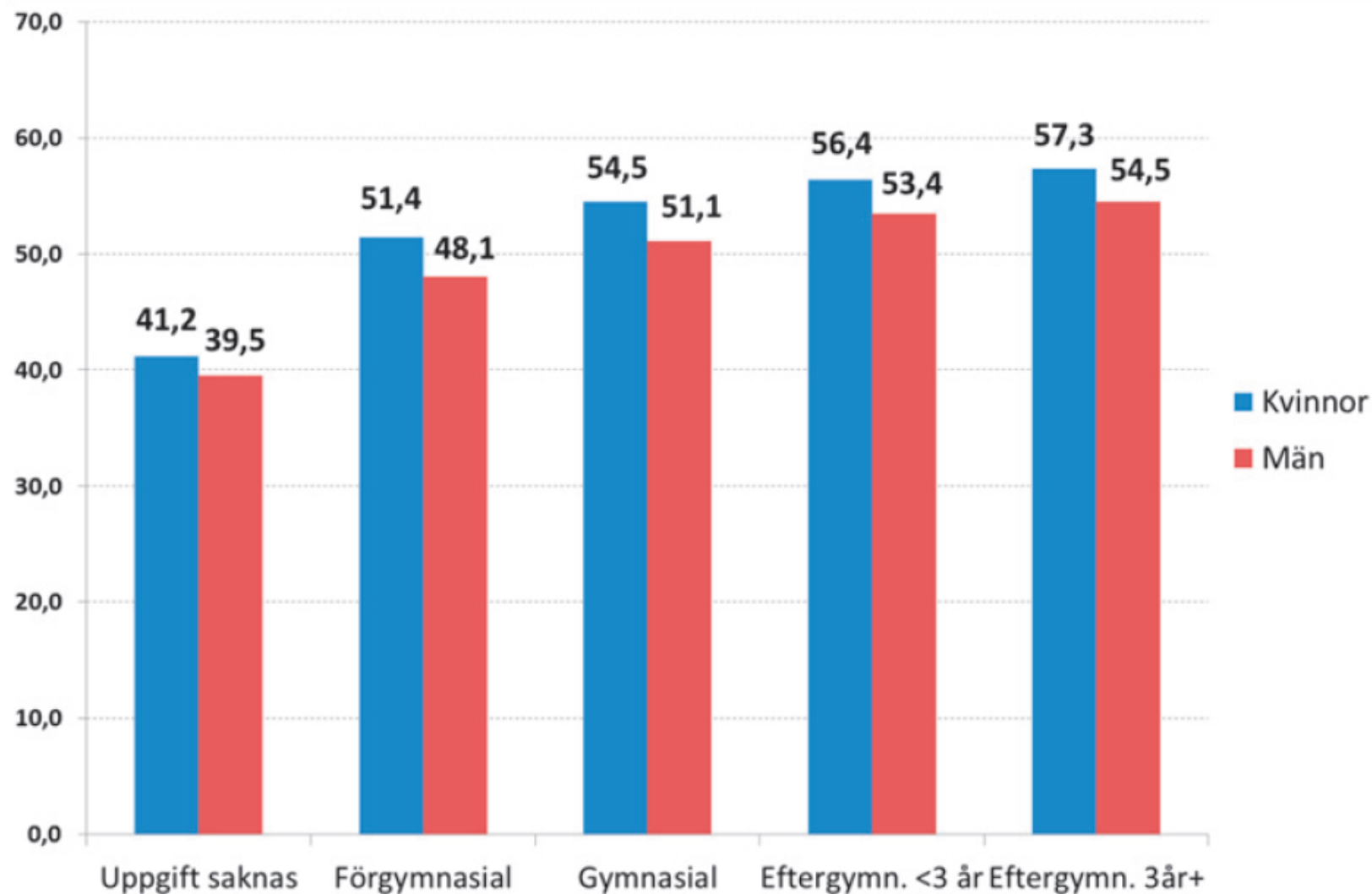

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR
SOU 2017:4

Vad avser vi med ojämlikhet i hälsa?

- **”Systematiska skillnader i hälsa mellan samhällsgrupper med olika social position”**
 - Hälsogradienten
 - Grupper i utsatta eller marginaliserade positioner
- **Ojämlikhet i hälsa uppkommer genom att**
 - Villkor och möjligheter (resurser) inom **centrala livsområden** skiljer sig påtagligt åt för människor i olika sociala positioner
 - Dessa resurser är sammankopplade, ömsesidigt förstärkande, och samspelar över hela livet
 - Detta ger ojämlikheter i risker, i sårbarhet och i konsekvenser av ohälsa
- **Även skillnader i handlingsutrymme är avgörande**

Medellivslängd vid 30, 2015

Källa: SCB

Kommissionen för jämlik hälsa

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

Samordning och styrning centralt

- **Arbete för jämlik hälsa kräver tvärsektoriell styrning och samordning**
- **Det befintliga ramverket en viktig startpunkt**
 - Hur har det fungerat?
 - Vilka förbättringar kan göras?
- **Viktiga utgångspunkter är att**
 - Arbetet verkligen bedrivs **brett** över alla de livsområden (sektorer) vi pekat ut
 - Det organiseras så att **medägarskap** skapas
 - Det bedrivs **kontinuerligt, löpande** och **systematiskt**
 - Det har ett tydligt fokus på **jämlikhet**

Förslagen i korta drag:

- **Ett nytt övergripande mål**
- **Målområdena från 11 till 8**
- **Ett löpande strategiarbete som 'motor'**
 - Förankrade i Riksdagen
- **Förstärkningar av strukturen centralt (RK)**
 - Internt, GD-grupp, Dialogforum
- **Myndigheter får tydligare uppdrag**
 - Fohm ges tydligt uppdrag att ansvara för politiken
- **Uppföljningen stärks, fokus på jämlikhet**
- **Utredning om folkhälsolag, ansvar**

Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa

– Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa

SLUTBETÄNKANDE AV
KOMMISSIONEN FÖR
JÄMLIK HÄLSA

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR
SOU 2017:47

Centrala utgångspunkter

- **Hälsoskillnaderna i Sverige är påtagliga**
 - Inom och mellan grupper
- **Med mer jämlika livsvillkor och möjligheter (resurser) kommer också en mer jämlik hälsa**
- **Ojämlighet är självförstärkande - de som har lite mer har större möjligheter att få lite mer**
 - Därför behövs ett pågående arbete bara för att hålla ojämlikheten konstant, än mer insatser för att minska den

Bred välfärdsansats är grundläggande

1. **Det tidiga livets villkor**
2. **Kompetenser, kunskaper och utbildning**
3. **Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö**
4. **Inkomster och försörjningsmöjligheter**
5. **Boende och närmiljö**
6. **Levnadsvanor**
7. **Kontroll, inflytande och delaktighet**
8. **En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård**

Övergripande rekommendationer

- **Starta med befintliga institutioner och verksamheter**
 - Kärnverksamheterna viktiga för jämlik hälsa
 - Tillgänglighet och kvalitet (i mötet & insatsen) viktiga medel
 - Mer fokus på främjande, förebyggande och tidiga insatser för jämlik hälsa
 - Medborgarperspektivet måste anammas
 - Sammantaget behövs mer likvärdighet, med olika insatser för olika behov, för att uppnå mer jämlikhet
- **En god infrastruktur för uppföljning, utvärdering och kunskap om jämlik hälsa behövs**

Exempel på inriktning av arbetet för mer jämlika villkor och möjligheter

- **En jämlik mödra- och barnhälsovård och en likvärdig förskola av hög kvalitet**
 - Bl.a. garanti för heltid i förskola
- **En god lärandemiljö och insatser för att motverka skolmisslyckanden**
 - Bl.a. återinförande av ämnesbetyg i gymnasiet
- **Minskade hinder för inträde på arbetsmarknaden samt ett stärkt arbetsmiljöarbete**
 - Bl.a. öka arbetsplatsförlagda inslag i yrkesprogrammen
 - Bl.a. skärpt arbetsmiljökontroll och nationellt arbetsmiljöcentrum

Exempel på inriktning av arbetet för mer jämlika villkor och möjligheter (2)

- **Åtgärder för att stärka de ekonomiska resurserna**
 - Bl.a. indexera riksnormen för ekonomiskt bistånd
- **Åtgärder för att begränsa tillgängligheten till hälsoskadliga produkter samt öka tillgänglighet till hälsofrämjande produkter, miljöer och aktiviteter**
 - Bl.a. höja skatten på tobak utöver justering för KPI,
 - Införa exponeringsförbud för tobaksrelaterade produkter,
 - Återinföra årlig indexering av punktskatt på alkohol
- **Vårdmöten som är hälsofrämjande och skapar jämlika insatser och resultat**
 - Bl.a. att utveckla patient- och personcentrerade arbetssätt

Inriktning på arbetet för mer strategisk styrning och uppföljning

- 1. Behov av medborgarperspektiv – medborgarnas behov och intressen i centrum**
- 2. Sektorsövergripande arbete utformat så att perspektivträngsel och målkonflikter inte förs vidare**
- 3. Finansieringsmodeller**
 - Resursfördelningsmodeller bör i högre grad använda ett socioekonomiskt perspektiv.
 - Ett utvecklat arbete med finansiell samverkan
 - Offentlig upphandling bör utvecklas
- 4. Kunskapsbaserat arbete**
 - Bättre förutsättningar att bedöma effekter av politik och reformer
 - Inrätta ett Råd för en god och jämlik hälsa

Avslutningsvis

Åtgärder för en god och jämlik hälsa

- **Måste inriktas på livsvillkor i vid mening**
- **Ska ge mer likvärdiga förutsättningar för människor i olika sociala grupper**
 - Stärka individers egna möjligheter att handla och generera resurser
 - Stärka det allmännas förmåga att bidra med resurser
- **Avgörande att detta arbete bedrivs långsiktigt och löpande**

Det handlar om
– Utgångspunkter för Kon

Nästa steg på vägen mot en mer jämlig hälsa

– Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlig hälsa

DEL BETÄNKANDE AV
KOMMISSIONEN FÖR
JÄMLIK HÄLSA

SLUTBETÄNKANDE AV
KOMMISSIONEN FÖR
JÄMLIK HÄLSA

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR
SOU 2017:47

och jämlig hälsa
– Utgångspunkter för Kon
SOU 2017:4

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR
SOU 2017:4